

21 501-02 Raad Algemene Zaken en Raad Buitenlandse Zaken

Nr. 2351 Brief van de minister van Buitenlandse Zaken

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 17 mei 2021

Hierbij bied ik u het verslag aan van de informele Raad Algemene Zaken van 17 mei 2021.

De minister van Buitenlandse Zaken,
S.A. Blok

VERSLAG INFORMELE RAAD ALGEMENE ZAKEN D.D. 17 MEI 2021

Op maandag 17 mei jl. vond een informele vergadering plaats van de Raad Algemene Zaken (RAZ) in Coimbra, Portugal. De minister van Buitenlandse Zaken nam deel aan de vergadering. Ook nam de minister deel aan een sessie van een door het voorzitterschap georganiseerde conferentie over Rechtsstatelijkheid.

Ultraperifere gebieden

Het voorzitterschap plaatste de discussie over Ultraperife Gebieden (UPG's) in het kader van het economisch herstel van de Unie na de coronacrisis en het belang om geen enkele regio in de steek te laten, ook waar het gaat om vergroening en digitalisering. Ook werd de strategische ligging in een mondiale context van de UPG's benadrukt. Commissie vicevoorzitter Šefčovič en Commissaris voor cohesie en hervorming Ferreira ondersteunden het belang van de UPG's, de kansen die ze bieden en benadrukten onder meer het belang van biodiversiteit en duurzaamheid. Daarbij onderstreepten zij het belang om deze regio's te ondersteunen.

Een aantal lidstaten intervenieerde om het belang van de strategie¹ te onderstrepen. De regio's zien zich geconfronteerd met specifieke uitdagingen, bijvoorbeeld op terrein van klimaat en ook als gevolg van de ligging en de natuurlijke omstandigheden, maar ook met betrekking tot vergrijzing. De UPG's die afhankelijk zijn van toerisme hadden en hebben vanwege de coronapandemie veel inkomsten misgelopen. Tegelijkertijd bieden de UPGs ook kansen voor de EU en hebben daarom op maat gesneden ondersteuning van de EU nodig. Frankrijk zal eind januari tijdens zijn voorzitterschap (eerste helft 2022) een ministeriële conferentie organiseren over UPG's. Nederland vroeg aandacht voor de uitdagingen van Landen en Gebieden Overzee (LGO's) en het belang om hen, ondanks een andere status, eveneens te bezien als strategische voorposten van de EU. De Commissie en het voorzitterschap concludeerden dat met uitvoering van de strategie van start kan worden gegaan.

Lancering *EU-foresight network*, discussie over open strategische autonomie en *resilience dashboards*

Lancering EU Foresight Network

Het *EU Foresight Network* werd gelanceerd met de eerste bijeenkomst van de 'Ministers voor de Toekomst' onder voorzitterschap van commissaris Šefčovič. Het voorzitterschap en de Commissie benadrukten het belang van anticiperende beleidsvorming om beter voorbereid te zijn op crises en de weerbaarheid van de EU te versterken. Een voorbeeld waar de Commissie dit al doet, zijn voorstellen op het gebied van gezondheid, zoals de HERA Incubator die een Europees plan behelst voor paraatheid op het gebied van biodefensie tegen COVID-19-varianten.

¹ https://ec.europa.eu/regional_policy/en/newsroom/news/2021/05/05-12-2021-roadmap-for-a-new-communication-on-the-outermost-regions-as-key-partners-in-a-green-digital-and-fair-recovery

Het *foresight* netwerk zal ten minste eenmaal per jaar op ministerieel niveau bijeenkomen om *megatrends* in kaart te brengen en de horizon te scannen op uitdagingen die op de EU afkomen.

Enkele lidstaten legden de link met de Conferentie voor de Toekomst van Europa, waar een bijdrage van het *foresight* netwerk kan helpen om een verhaal voor de toekomst te bouwen.

De voorzitter concludeerde dat het netwerk op steun kan rekenen van de lidstaten.

Open strategische autonomie

Tijdens deze eerste bijeenkomst van de 'Ministers voor de Toekomst' wisselden de Commissie en Lidstaten van gedachten over open strategische autonomie. De Commissie gaf aan dat zij de kwetsbaarheden van de EU in kaart wil brengen om deze te kunnen mitigeren zonder in protectionisme te vervallen. In de discussie steunden Lidstaten de inzet om de weerbaarheid van de EU te versterken en ongewenste afhankelijkheden te verminderen. Lidstaten gaven hun visie op het concept open strategische autonomie, waarbij Nederland refereerde aan het Spaans/Nederlandse non-paper en het belang benadrukte van openheid, internationale samenwerking inclusief de trans-Atlantische relatie en het versterken van het Europese concurrentievermogen. Deze elementen werden door meerdere Lidstaten in de discussie gesteund.

Resilience dashboards

De Commissie introduceerde de *resilience dashboards* en gaf aan deze te willen gebruiken als instrument voor monitoring, zonder duplicatie met andere instrumenten of een onderlinge vergelijking van lidstaten. Zij zal nieuwe indicatoren voor de *dashboards* ontwikkelen die brede welvaart omvatten en aldus verder gaan dan het BBP.

Veel lidstaten steunden de ontwikkeling van deze *dashboards*, waarbij de Commissie werd verzocht om vooral geaggregeerde cijfers op EU-niveau te presenteren. Ten aanzien van de indicatoren voor de *dashboards* werd een groot aantal suggesties gedaan voor verdere ontwikkeling, zoals kijken naar de rechtsstaat en democratie, grensoverschrijdende/regionale kwesties, migratie, militaire uitgaven, demografie, klimaat-extremen, toerisme, digitale afhankelijkheid, energie, financiële weerbaarheid en schuldenmanagement. De Commissie zal de uiteenlopende wensen ten aanzien van de indicatoren voor de *dashboards* gaan onderzoeken en hoopt in juni ook een vergelijking van de EU met bijvoorbeeld China en de VS gereed te hebben, voor zover beschikbare data dit toelaten.

Rechtsstatelijkheidsconferentie en IDAHOT-verklaring

Op 17 en 18 mei vond een rechtsstatelijkheidsconferentie plaats georganiseerd door het Portugees Voorzitterschap en de Europese Commissie. Zowel de Portugese minister van Justitie als ook haar collega van Buitenlandse Zaken benadrukten bij de start van de conferentie het fundamentele belang van de rechtsstaat voor het functioneren van de Europese Unie, wat door de COVID-pandemie wederom is onderstreept. Commissaris Reynders (Justitie) noemde het van grote symbolische

betekenis dat deze conferentie juist in Portugal plaatsvond: immers het land in Europa dat in de vorige eeuw de langste periode van dictatuur kende (1932 – 1974). Minister Blok sprak namens Nederland bij de sessie over de rol van het maatschappelijk middenveld bij het bevorderen van de rechtsstaat. Daarbij benoemde hij onder meer de rol van NGO's, vrije en onafhankelijke media en een onafhankelijke rechterlijke macht als de waakhonden van een gezonde democratische rechtsstaat. De recente versterking van het EU-instrumentarium op het terrein van de rechtsstaat is daarom een belangrijke step voorwaarts. Daar waar lidstaten de rechtsstatelijke beginselen schenden, is optreden geboden. De rol van de Commissie als onafhankelijk hoedster van de Verdragen is in dat licht cruciaal. De overige sessies gingen onder meer over rechtsstatelijkheid in relatie tot de COVID-19-pandemie en de rol van nationale en Europese hoven ten aanzien van het beschermen van de rechtsstaat. Alle bijdragen zullen op korte termijn online als e-book beschikbaar komen, zo liet het Voorzitterschap weten.

En marge van de conferentie werd eveneens, op gezamenlijk initiatief van Frankrijk, Denemarken en Nederland, door 14 lidstaten een verklaring uitgegeven ter gelegenheid van de Internationale Dag tegen Homo-, Trans- en Bifobie (IDAHOT). Daarin werd onder meer afgesproken om de politieke dialoog te intensiveren als het gaat om het identificeren van mogelijkheden om op te treden daar waar de rechten van LHBTIQ-personen in de Unie worden geschonden, en de Europese instellingen waar opportuun te steunen als het gaat om hofzaken voor het Europees Hof van Justitie. De volledige tekst van de verklaring is online² gepubliceerd.

² <https://www.government.nl/documents/diplomatic-statements/2021/05/17/declaration-of-fourteen-european-member-states-on-the-protection-of-lgbtq-persons-in-the-european-union>